

Львівський національний університет імені Івана Франка

Кафедра міжкультурної комунікації та перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

**Завідувач кафедри міжкультурної
комунікації та перекладу**

_____ А. Й. Паславська

“ _____ ” _____ 20__ року

СИЛАБУС

ТЕОРІЯ ПЕРЕКЛАДУ

Освітній рівень бакалавр

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.04 германські мови та літератури (переклад
включно)

035.043 германські мови та літератури (переклад
включно), перша – німецька

Освітня програма «Переклад двох іноземних мов та міжкультурна
комунікація»

Львів – 2022 рік

Силабус курсу «Теорія перекладу»

2022/2023 навчального року

Назва курсу	Теорія перекладу
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет іноземних мов, кафедра міжкультурної комунікації та перекладу
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань <i>03 Гуманітарні науки</i> Спеціальність <i>035 Філологія</i> Спеціалізація <i>035.04 Германські мови та літератури (переклад включно)</i> <i>035.043 германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька</i> Освітня програма <i>Переклад двох іноземних мов та міжкультурна комунікація</i>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Прізвище, ім'я, по батькові	Ляшенко Тетяна Степанівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри міжкультурної комунікації та перекладу Львівського національного університету імені І. Франка
Місце роботи	Львівський національний університет імені І. Франка, кафедра міжкультурної комунікації та перекладу
Електронна адреса	tetyana.lyashenko@lnu.edu.ua
Сторінка викладача	https://lingua.lnu.edu.ua/employee/lyashenko-tetyana-stepanivna

КОНСУЛЬТАЦІЇ

Час	Щопонеділка, 15.00-16.20
Місце	Львівський національний університет імені І. Франка, кафедра міжкультурної комунікації та перекладу (м. Львів, вул. Університетська, 1, каб. 417)

ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Сторінка курсу	https://lingua.lnu.edu.ua/department/mizhkulturnoji-komunikatsiji-ta-perekladu
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Теорія перекладу» є нормативною дисципліною зі спеціальності 035 Філологія для освітніх програм «Переклад (німецька мова)», «Переклад (німецька та друга іноземні мови)», ОС «бакалавр», яка викладається в 6-8 семестрі в обсязі 5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

<p>Мета та цілі курсу</p>	<p><i>Мета</i> курсу – надати студентам базові теоретичні знання з перекладу як особливого виду лінгвістичної діяльності. Курс знайомить студентів з різними теоріями перекладу, принципами, методами та прийомами його здійснення на практиці. Курс висвітлює поняття перекладацької еквівалентності та адекватності перекладу, знайомить з основними типами перекладу залежно від типу та функцій тексту, аналізує лексико-граматичні та стилістичні труднощі перекладу.</p> <p>Основне <i>завдання</i> курсу – створити концептуальну базу для подальшого набуття студентами практичних умінь та навичок у галузі перекладу.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;"><i>Основна</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія і практика перекладу німецької мови. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 596 с. 2. Назаркевич Х.Я. Основи перекладознавства в 2 ч. Ч. 1 : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 298 с. 3. Albrecht J. Grundlagen der Übersetzungsforschung. Band 2: Übersetzung und Linguistik. Tübingen. Gunter Narr Verlag, 2005. 313. 4. Honig H. G., Kußmaul P. Strategie der Übersetzung. Ein Lehr- und Arbeitsbuch. – Tübingen: Narr, 1996. – 236 S. 5. Kautz, Ulrich. Handbuch Didaktik des Übersetzens und Dolmetschens. München: Iudicium und Goethe Institut, 2002. – 632 S. 6. Koller W. Einführung in die Übersetzungswissenschaft. – Wiesbaden: Quelle und Meyer, 1997. – 344 S. 7. Nord C. Textanalyse und Übersetzen. Theoretische Grundlagen, Methode und didaktische Anwendung einer übersetzungsrelevanten Textanalyse. – Heidelberg: Groos, 1995. – 285 S. 8. <u>Snell-Hornby, Mary/Hönig, Hans G./Kußmaul, Paul/Schmitt, Peter A.:</u> Handbuch Translation. Tübingen. Stauffenburg Verlag, 2006. 430. 9. Stolze R. Übersetzungstheorien. Eine Einführung. Verlag Tübingen: Narr Verlag, 5., überarb. und erweiterte Auflage 2008, 285 S. 10. Witte H. Die Kulturkompetenz des Translators. Begriffliche Grundlegung und Didaktisierung. Tübingen. Stauffenburg Verlag, 2. Auflage 2007. 235. <p style="text-align: center;"><i>Додаткова</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія (на матеріалі перекладів творів української літератури англійською мовою). Львів, “Вища школа”, 1983. 2. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад : на матеріалі англійських перекладів української прози / Р. П. Зорівчак. - Львів : Видавництво при Львівському державному університеті, 1989. – 215 с. 3. Кияк, Т.Р. (2007) Функції та переклад термінів у фахових текстах. ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка (32). pp. 104-108. 4. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу : навчальний посібник / Віктор Коптілов. – Київ : Юніверс, 2003. – 280 с. 5. Корунець У.В. Теорія і практика перекладу. - Київ,1986. 6. Нямцу А. С., Гураль М. І. Типологія перекладу. Навчальний посібник. – Чернівці, Рута, 2008. – 96 с.

	<p style="text-align: center;"><i>Інтернет-ресурси</i></p> <p>1. В.В. Демецька. Адаптація як поняття перекладознавства й культурології. – Доступний з: http://visnyk.sumdu.edu.ua/arhiv/2007/1%28102_2%2919_Demetska.pdf</p> <p>2. Кардашова Н. Лінгвокультурні, соціокультурні та міжкультурні проблеми перекладу. Доступний з: http://www.nbu.gov.ua/PORTAL/soc_gum/Nz/89_1/statti/41.pdf</p> <p>3. Самойленко С. А. Безеквівалентні терміни та їх переклад // Филологические науки/6. Актуальные проблемы перевода. Дніпропетровський університет економіки та права. Доступний з: http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2009/Philologia/54179.doc.htm</p> <p>4. Kupsch-Losereit S. Die kulturelle Kompetenz des Translators. Доступний з: http://www.fask.uni-mainz.de/user/kupsch/kulturkompetenz.html</p>
Тривалість курсу	Три семестри (6-8), 150 год.
Обсяг курсу	Загальна кількість годин – 150 84 години аудиторних занять, з них 42 годин лекцій, 42 годин практичних занять. 66 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ предмет та базові поняття перекладознавства, принципи, методи та прийоми здійснення перекладу; ➤ головні моделі перекладу, типи еквівалентності та перекладацькі трансформації, шляхи досягнення перекладацької еквівалентності; ➤ прагматичні і стилістичні аспекти перекладу; лексичні та граматичні проблеми перекладу; ➤ теоретичні положення щодо жанрової специфіки текстів для їх застосування у практиці перекладу; ➤ види усного перекладу і його функції з огляду на специфіку комунікативної ситуації, когнітивні аспекти усного перекладу; ➤ базові поняття сучасних теорій перекладу; ➤ головні наукові концепції, які пояснюють природу та сутність перекладу як міжкультурної комунікації; культурно-антропологічні засади міжкультурної комунікації; ➤ головні наукові і теоретичні школи перекладознавства, знати їхніх видатних представників; ➤ шляхи формування культурної компетенції перекладача. <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ давати характеристику головним науковим і теоретичним школам перекладознавства, розуміти головні терміни, процеси та закономірності сучасних теорій перекладу; ➤ розрізняти на практиці види і типи перекладу, функціональні типи тексту з притаманними їм особливостями будови та мовного оформлення; ➤ застосовувати перекладацькі трансформації під час аналізу процесу перекладу та його результатів; ➤ володіти методологічними принципами виконання перекладу різножанрових текстів та стилістичних засобів; ➤ визначати та обирати головні перекладацькі стратегії та тактики для побудови граматично коректного, змістовно та стилістично адекватного повідомлення або тексту; ➤ застосувати в усному та письмовому мовленні оптимальні способи відтворення комунікативних стратегій у перекладі з урахуванням

	<p>специфіки комунікативної ситуації та когнітивних аспектів усного перекладу;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ визначати комунікативно-прагматичні параметри тексту і відповідно до них стратегію перекладу; ➤ розуміти сутність різних підходів і моделей перекладу, перекладу як міжкультурного трансферу та діяльності експерта; ➤ визначати культурно-антропологічні засади перекладу як міжкультурної комунікації.
Ключові слова	Перекладознавство, теорія перекладу, еквівалентність, неперекладність, міжмовний та міжкультурний трансфер, види перекладу, стратегії перекладу, перекладацькі трансформації
Формат курсу	Очний
Навчально-методичне забезпечення	Проведення лекцій, практичних занять і консультацій, виконання самостійної роботи для кращого розуміння тем.
Теми	Згідно зі СХЕМОЮ КУРСУ (додається)
Підсумковий контроль	Іспит в кінці 6 і 7 семестрів, залік в кінці 8 сем. Іспит проводиться у формі співбесіди з екзаменатором. Підсумковий контроль за весь курс навчання проводиться у формі державного іспиту, зміст і форму проведення якого визначає кафедра.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Лексикологія» та «Лінгвокраїнознавство країн першої іноземної мови» та знання нормативної граматики, стилістики.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Під час викладання навчальної дисципліни підлягають використанню методи, спрямовані на: <ul style="list-style-type: none"> - формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності і відповідальності за навчальну працю; - забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивного, дедуктивного, репродуктивного й пошукового характеру); - методи, пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів. Серед методів навчання, зокрема, підлягають застосуванню наступні: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, демонстрація, спостереження, практичне заняття, індивідуальні завдання, інтерактивні методи (презентація, евристичні бесіди, дискусії, «мозковий штурм», конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення, використання мультимедійних комп'ютерних програм).
Необхідне обладнання	Студенти використовують технічні засоби та програмне забезпечення під час підготовки до практичних занять з метою пошуку необхідної інформації до конкретної теми, а також під час виконання індивідуальних завдань. Для проведення аудиторних занять потрібні ноутбук, проектор і інтерактивна дошка.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Після завершення курсу студент/ка отримує оцінку за результати поточного модульного контролю та іспит у формі співбесіди з екзаменатором. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

Підсумковий модуль у формі співбесіди з екзаменатором (макс.50 балів) + результати поточного модульного контролю (макс.50 балів) = 100 балів)

Модуль	Модуль I			Модуль II			Підсумковий контроль (іспит)	Сума
Кількість балів за модуль	25			25				
Змістові модулі	ЗМ 1	ЗМ2	Модульний контроль 1	ЗМ 3	ЗМ 4	Модульний контроль 2	50	100
Кількість балів за змістові модулі та модульний контроль	15			10	15			
Розподіл балів	Аудиторна робота	Відвідування	Самостійна робота	Аудиторна робота	Відвідування	Самостійна робота		
	5	5	5	10	5	5	5	10
Наукова робота	Участь у студентських наукових конференціях, семінарах, круглих столах, олімпіадах та конкурсах						1 - 10	

Шкала оцінювання модульної контрольної роботи

Кількість балів	% правильних відповідей
10	100 – 96
9	95 – 91
8	90 – 86
7	85 – 81
6	80 – 76
5	75 – 71
4	70 – 66
3	65 – 61
2	60 – 56
1	55 – 51
0	50 і менше

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення дисципліни «Теорія перекладу». Зміст СРС з дисципліни складається з таких видів роботи: опрацювання теоретичних основ прослуханого матеріалу; підготовка до практичних занять; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом і пошук додаткової інформації щодо окремих питань курсу (індивідуальне завдання: представлення здійсненої роботи у формі захисту реферату або презентації); підготовка до контрольних робіт.

Академічна доброчесність: Очікується, що кожен студент повинен самостійно готуватися до практичних занять та вирішувати

	<p>індивідуальні завдання, обдумувати та викладати власну аргументацію своєї правової позиції. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману; у разі незарахування роботи, студент, в узгодженні з викладачем строки, повинен повторно виконати письмову роботу та подати її викладачу для оцінювання.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Викладач фіксує неявку студента на аудиторне заняття, що вважається академічною заборгованістю, яку студент повинен відпрацювати в межах затвердженого графіка консультацій у викладача або в інший узгоджений з викладачем час. Відпрацювання полягає у перевірці підготовки студентом тих завдань, які опрацьовували на занятті, на якому студент був відсутній.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, надає викладач виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на практичних заняттях та за виконання індивідуальних завдань (самостійна робота). При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<p style="text-align: center;">6 семестр</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Translationswissenschaft als eigenständige Disziplin. Gegenstand und Aufgaben. 2. Hauptbereiche der Übersetzungswissenschaft. 3. Grundbegriffe der Translationswissenschaft. 4. Übersetzbarkeit unter sprachlichen Aspekten. Das sprachliche Zeichen als Einheit mit vier charakteristischen Parametern. 5. Linguistisch orientierte traditionelle, Handlungs- und kulturorientierte Translationstheorie über die Übersetzbarkeit. 6. Übersetzbarkeit unter textuellen Aspekten. 7. Äquivalenz, Adäquatheit und Invarianz. 8. Äquivalenzarten nach Koller. 9. Zum Begriff der Interferenz. 10. Die Klassifizierung von Übersetzungsverfahren. Gründe der Verwendung von Übersetzungsverfahren. 11. Grammatische Übersetzungsverfahren (nach U. Kautz).

12. Semantische Übersetzungsverfahren (nach U. Kautz) mit der Veränderung der propositionalen, stilistischen und/oder Sprechaktbedeutung.
13. Realien als Träger nationalen und/oder historischen Kolorits.
14. Die Übersetzungsverfahren von Realien.
15. Die Übersetzung von Eigennamen. Transliteration und Transkription von Eigennamen.
16. Die Übersetzung von Archaismen, Neologismen und Internationalismen.
17. Die Übersetzung von Phraseologismen. Die Wiedergabe von semantisch-stilistischen Funktionen der Phraseologismen in der ZS.
18. Die Übersetzung von „falschen Freunden“ des Übersetzers.
19. Die Übersetzung von Abkürzungen.
20. Grammatikalische Aspekte der Übersetzung. Die Bedeutungen des Artikels bei der Übersetzung.
21. Die Kategorie des Genus der Substantive bei der Übersetzung.
22. Komposita und Ableitungen bei der Übersetzung.
23. Die Kategorie des Genus, der Zeit und des Modus der Verben bei der Übersetzung.
24. Partizipien bei der Übersetzung.
25. Partizipialfügungen bei der Übersetzung.
26. Übersetzung von Sprachvarietäten: Dialekt und Soziolekt.
27. Übersetzung von Metaphern.
28. Wortspiele als Übersetzungsproblem.
29. Übersetzung von Maßeinheiten.
30. Übersetzung von Buchtiteln.

7 семестр

1. Übersetzung der Geschäftskorrespondenz.
2. Übersetzung von Anleitungen, Benutzerhinweisen, Gebrauchsanweisungen.
3. Die Übersetzung von Fachzeitschriftenartikeln.
4. Die Übersetzung von Lehrbüchern.
5. Die Übersetzung von Konferenztexten.
6. Die Übersetzung von Patentschriften.
7. Die Übersetzung von Gerichtsurteilen.
8. Die Übersetzung von Vertragstexten.
9. Urkundenübersetzung.
10. Die Übersetzung von Texten von Presseagenturen und informativen Zeitungstexten.
11. Die Übersetzung von Werbetexten.
12. Die Übersetzung der Erzählprosa und Massensliteratur.
13. Die Übersetzung der Kinderliteratur.
14. Die Übersetzung von Bühnentexten fürs Sprechtheater.
15. Die Übersetzung von Bühnentexten fürs Musiktheater.
16. Untertitelung. Übertitelung.
17. Synchronisation von Filmen.
18. Einheit von Sprache und Denken (Humboldt)
19. Verfremdendes Übersetzen (Schleiermacher)
20. Die Sprachinhaltsforschung (Weisgerber)
21. Das linguistische Relativitätsprinzip (Sapir/Whorf-Hypothese)
22. Formbetontes Übersetzen (Benjamin)
23. Übersetzungstheorien mit dem Blick auf die Sprachsysteme: Dekonstruktion und Übersetzbarkeit (Derrida).

	<ol style="list-style-type: none"> 24. Sprache als Kommunikationsinstrument 25. Zeichentheorien und Funktionen der Sprache 26. Der Zeicheninhalt 27. Generative Transformationsgrammatik (Chomsky) 28. Universalienforschung 29. Strukturelle Semantik 30. Die absolute Übersetzbarkeit (Koschmieder) 31. Das kommunikationstheoretische Modell des Übersetzungsvorgangs (Kade, Neubert). 32. Die potentiellen Entsprechungen zwischen AS und ZS 33. Translation shifts (Catford). 34. Translation quality assessment (House). 35. Übersetzen als Transferprozess (Wills) 36. Schemabasierung des Transfers als Fertigkeit 37. Stylistique comparée (Vinay/Darbelnet, Malblanc). 38. Übersetzungsprozeduren (Jumpelt) 39. Translation rules (Newmark). 40. Fehleranalyse und Übersetzungsdidaktik 41. Ausgangspunkt Bibelübersetzung (Nida) 42. Die Übersetzungsmethode (Nida/Taber) 43. Philologische Genauigkeit (Schreiber) 44. Die normativen Äquivalenzforderungen (Koller) 45. Der Begriff „Äquivalenz“
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.